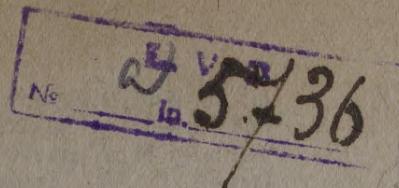

B

924/22

VB

28

Bermonda usbrukuma aptureschana un wirspawehlneeka schtabs.

Peesihmes vee generala P. Radsina broschuras „Latvijas atbrihwoschanas karsch”.

Mums raksta sahds bijis augstaks schtaba wirspawehlneek:

Latvijas atbrihwoschanas zihnas notika grubtos un strausos apstahlkos, bes spezialistu wehsturneelu un kara mchflas snatneelu pavadibas; daudsi wißwariigakse zihnu momenti tuhlin netika atshmeti un tadeh̄l ſcho leelo zihnu wehsture tagad jaſmel no rakſiskam paſwehlem, zihnu dalibneelu presihmem un atminam.

Lai jau paſcha eefahkumā nepeelaistu atminās kluhdas par ſwarigeem zihnu momenteem un wehsturiskam perfonam, wiſu zihnu dalibneelu peenahkums ir ſtingri pahrbaudi t pachu un zit u a t m i n a s, it feriſchki tad, kad wiſas jau peenem rakſisku formu un teek iſplatitas tautā un paſwechku tautu politiku kabineteem.

Nesen parahdijas atſlahtibā generala P. Radsina broſchura „Latvijas atbrihwoschanas karsch”, kuras pirmā dala, pebz paſcha autora atſinās, f a ſ t a h d i t a p e b z p u l k w e ſ ch a E d. K a l n i n a a t m i n a m.

Ja jau p a f ch a atminās usrakſtot, jaſenſchās tās pahebandit pebz zitu wehsturisku zihnu dalibneelu materialiem un pebz rakſiskiem rihkojumeem, tad tas wiſwairak jadara, kad rakſia z i t a a t m i n a s.

Scho ſtingro uſmanibas un ruhpibas likumu nam eemehrojis generalis P. Radsinsch, usrakſtīdamas pulkvescha Ed. Kalnina atminās.

Tā ſā zihnas ar Bermondu un ari broſchuras pirmajā dalā weens no wiſgalwenaeem momenteem ir Bermonda uſbrukums Riga i un muſhu ta laika wirspawehlneeka generala Simonfona un wiſa ſchtaba rihkojumi Riga a iſſtahweschanas deenās, tad ſchis momenis jaſrehta wiſruhpigak, lai nekautu eeveestees kluhdam attezibā uſofzileem rihkojumeem un muſhu armijas un Riga līkteni.

Var noschehloſchanu, mums jau paſcha galwenā jautajumā jāzēt atſlahtibā no generala Radsina usrakſtīdam bijuscha ſchtaba preeſchneela pulkvescha Kalnina atminam tabdas weetas, kas pilnigi runā pretim pateefem wehsturiskeem notikumeem.

Broschuras 24. l. p. teikts: „Galvu nesaudēja weenigi wirspawehlneeks generalis Simonfons un mīaa ſchtaba“ un 25. l. p. — „Wirspawehlneeks gen. Simonfons ar ſawa ſchtaba preeſchneelu pulkvedi Kalnizu, operatiwās dalas preeſchneelu kapitanu Bachu un ziteem operatiwās dalas wirfneeleem nobrauza uſ Tornakalnu, lai uſ weetas pahrlezzinatos par ſtabwokli un dotu rihkojumus.“

Schis weetas no pulkvescha Kalnina atminām ir pilnigi kluhdainas un ſagrofa pateefus wehsturiskus ſaktus.

Wirspawehlneeka ſchtaba oparatiwās dalas wirfneeki jau bij ſanehmufchi paſwehli d o - t e e ſ a r w i ſ à m m a n t a m u ſ I n - t ſ h u k a l n u u n t u r e e n e m t t e l p a ſ ſ c h t a b a m. Tāni momentā, kad pebz pulkvescha Kalnina atminām itla buhtu notizis kovejs brauzeens uſ Tornakalnu, waraki operatiwās dalas wirfneeki jau a t - r a d à ſ z e l k a u ſ I n t ſ h u k a l n u.

Lihds ar to ari utminām par brauzeenu uſ Tornakalnu jadod zits ſaturš.

Broschurā nemas naw mineti wiſwariigakse ſakti, kuri pateſibā iſſchlihra Riga līkteni.

Paſwehle atſtaht Rigu, netila no wiſfeem zihnu dalibneekteem uſnemta bes kritikas un apdomibas. Iſpildot wirspawehlneeka ſchtaba preeſchneela paſwehli atſtaht Rigu, pulkvedis Š. gan dewa ſawai pahrwaldei rihkoju mu noweetot wagonā kanzlejas peederumus un leetas, bet pats, wehl reis gobia uſ operatiwā dala. Uſ eelas pulkw. Š. ſatila pulkvedi St. kurſch wiſam peebedrojās,

de Lai arī wehl reis vahrlēzinatos par atkāpšanās pāwehli. Schaudoschās īrdesfahpes, ka netikveen buhs jaſaudē Rīga, bet dauds kās mairak, kā arī druhmaiš kļūsums, nedenva meera... Pee ūhtaba jau stahweja auto us Juglas puši un tanī pāſchlāk sehdās wirsparwehlneeks ar ūhtaba preefchneku pulkwedi Kalnīzai, gatawibā brault pakal operatiwās daļas wirsneeleem us Iatſchukalna puši. Pee-ſteidsees pee auto, pulkwedi St. apjautājas par stahwolli, bet arī iſteiza iſbīhneschanos, kā wiſs ir kļūfu un tomehr jaatskāpjas. Us to generalis Simonfons atteiza, kā teesham wehl gan janobrauzot atpakaļ līhds Daugawas tiltam; wiſch lika ūhoferam argreest auto. Tatschu atkāpšanās pāwehle netika groſita.

Operatiwās daļas, kā arī ūhtu datu wirsneeki waſirs nebij ūhtabā: tee bij iſbrauktu ūhtu us Iatſchukalna puši un ūhtabā bij tukſhās.

Tā tad newar ūeſchārti wehſturiſka ūakta noſhmēs generala Rādina broſhuras apgalvojujam 24. I. puſē, kā „Galvu neſaudēja weenigi wirsparwehlneeks gen. Simonfons un wiņa ūhtabs — tee turpinaſa ūawu darbu meerigi...“ Kad jau ūhtabs bij tukſhās, tad darbu tur neweens wāris newareja turpinat. Tas ir neeſpehjami!

Turpmākee wehſturiſķee notikumi norisnājās ūeſchā gaitā:

Pulkwedi St. ar pulkwedi St. nobraukſchi ūozijā Rīga I., ūakla apſpreesēs par stahwolli. Bij jaatskāt, kā tas ir neprahktigti atstaht bes zīhnas plato dīko Daugawu un ateeet aī ūeegli apējamās Juglas.

No ūozijas pulkwedi St. un St. nogabja līhds Daugawas tilteem, zēlā apjautadamees, waj nāv redsets wirsparwehlneeks gen. Simonfons; tatschu neweens ūekā tuval nesināja ūazit.

Genaidneela puſē wiſs bij kļūfu. Tadekl ūpreeda rīkotees us ūawu atbilsti dību: atſaukt wirsparwehlneeks atkāpšanās pāwehli, pāſtaidrojot, kā notizis vahrlēzumā.

Wilzeenā, kuri ūhtabā ūakta ūeet, bij dauds wirsneelu un kareiwi, Pulkwedi St. tuklin ūewa wirsneeleem un kareiwiem pāwehli atstaht wagonus un noſtahees atſe-

wirsčlās rindās; tad pulkwedi St. greeſas pee wirsneeleem un kareiwiem ar iſhu usrunu par notikuscho pahrpratumu un aīſrahdijs, kā frontē wiſs meerigi un kā tagad nāv ūaipilda wirsparwehlneeka pāwehle par atkāpſhanos no Daugawas un Rīgas.

Kareiwijs nu ūadalijs patruļās, ar wirsneelu preefchgoļā, kā tās nu tuhlin ūlehtu eelas, ūas eet Juglas puſē, un lat dotu wirsparwehlneeka wahrdā pāwehli, kā atkāpſchānās aī ūlehtā; domu ūarpibas atgādījumos, kā dotu aīſrahdijs — greeſees ūozijā Rīga I. pee pulkwedi St. waj pee pulkw. St.

Pulkwedi St. automobili ūapitans Auſtrīsch ar patruļu no ūozijas nobrauzu ūleht Juglas tiltu ūahneleem, pahrlaishot ūikai ūesumneku.

Weena ūpatruļam ūehma ūem ūawas ūsraudsbas ūukšās wirsparwehlneeka ūhtaba ūelpas un atjaunoja ūelona ūatiksmi, jo wiſi ūapari ūau ūija ūonemti ūhtabu atstahtot.

Noejot ūehleis us Daugawinalu pee ūileem, redſejam ūihlojamees ūara ūihrus ūemi plkw. Itn. Bruxineka ūomandas.

Ap plkst. 2 ūibtā, 10. ūoktobri, wirsparwehlneeks ar ūhtaba preefchneku Kalnīzai diwata automobili ūebrauzu pee ūozijas Rīga I. Pulkw. St., pulkw. St. un ūapitans ūeepiņš ūuhlin ūeidsās us automobili, ūai ūaki ūinformetu wirsparwehlneku ūar ūahlem, ūas dotas ūa wiņa ūrombuhſchanās ūaiku, kā arī ūa wiſu ūadarito.

Nu wirsparwehlneeks gen. Simonfons ūirſnigi ūatehās ūar ūisu ūadarito ūa ūeekta ūam, ūa ūaorganise ūaktiwa Daugawas tiltu ūaiffargāchana, ūenemot ūahrdaugawā mahju grūvu tiltu ūeefchā, ūoi ūaideitem ūigauju ūalibga ūeekem ūahdejadi ūuhlu ūeefhjams ūemt ūalibu ūaujās. Tatschu ūhtaba preefchneeks pulkwedi St. ūaknīz ūot ūeilekti ūustahās, ūa ūar ūo ūeefot ūo ūodomāt.

Pulkwedi St., plkw. St. un ūitt ūnobrauzu ū ūhtaba ūelpam.

Nu arī pulkwedi Kalnīzsch ūeinhema ūar ūaunu ūeſlehda ūelonus ūihlā ūawu ūabineta ūelonus, ūuru wiſch ūhtabu ūirsneelu ūahtbuhne ūbij ūonemti ūhtabu atstahtot.

Pulkwedi St. un pulkw. ūoimīsch ūnu ūobrauzu ū Juglas tiltu, ap ūuru ūbij ūahtlufchi ūauds ūarawihru ūo ūashadām ūara-

spehla dalam, kas gribuja tilt tiltam pahri. Mineteem aibraukuscheem wifneekleem bij jaus-stahjas ar leelu stingribu, lai noturetu pluhsto-scho lauschu straumi. Kariwsi tika salahrtoti komandās un fuhiti atpakał us Rigu.

Aj plkt. 10 rihā pulkw. Laimiash aibrauzu us fhtabu pahrlezzinatees par stahwolli un atgreesees amehram pebz trihs stundam stahstija, lai fhtaba vreelfchneels pulkvedis Kalniash mums draudsigu abrsemju wifneeku klahbtuhne wehl otrreis gribejis dot rihloju mu atkah ptees aif Juglas, schim rihlojumam abrsemju wifneels nepeekritis; ari pulkvedis Laimiash protesteis pret fchabou rihlojumu un tā Riga s atstahfana pa otrai reisei atliktā.

10. oktobri ap plkt. 10 rihā 9. Reseknes kabjneeku pulka komandeeris, pulkvedis Bolfchteinis Bolderajā eegabjīs lotsha J. mahjās, kur bijis telefons, un issauzis Rigu, lai saweno ar kaut kahdu lara preelfchneebas telefonu. Atbildejis pulkvedis Miglāws, pahleldams wifspahelneeka wahrdā ateet pahri Daugawu. Pulkwedis Bolfchteinis pret to protesteis, aibrahddams, la warbuht pbz daschām deenam mums atkal buhs jazelas pahri atpakał us Bolderaju un jaeenem agrakas weetas ar leeleem saudejumeem, tā tad labaki buhtu, lai tublik wehl kahdu pulku pahrzeltu us Bolderaju, lai palihga spehku. Us to pulkvedis Miglāws atbildejis, la wifsch nepahrinot więpahrejo situaciju, jautajumu apspreest newarot. Pulkw. Bolfchteinam ar sawu pulku un jahtneekem bija jahpahzelas pahri Daugawu leelā steigā d e enaś laikā, par ko broschurā pawifam notlusets.

Newar atstah bes pareisa wehsturisla ap-gaikmojuma ari felofchu fwartigu momentu broschuras 27. lapp. Tur teikts: „Tā ka muhfu karafpehla pahnahfchana us Daugawas labo krastu bij iswesta pilnigā kahrtibā (be id samais pahnahja 10. oktobri ap plkt. 7.30 no rihā bruaotais wilzeens, kuru eenaidneeka artillerija apschaudijs jau us tilta), tad ari poziciju eexemfchana notika meerigi, pilnigā kahrtibā . . .”

Newar tatschu buht runas par to, la beid samais pahnahza bruaotais wilzeens plkt. 7.30 no rihā, kod tanis pahchā rihā wehl plkt. 10 pulkvedis Bolfchteinis no Latgales diwissijas Bolderajā atradās tābōs

apstahklos, la wifnam pahcham pa telefonu bija jameklē skaidriba par sawu stahwolli. Un ja jau, pebz broschuras 27. lapp. finam, plkt. 9.40 no rihā „pee tilta peenahza eenaidneekā bruxotee automobilī”, tad jaeedomajas, kahdos apstahklos gan atradās pulkvescha Bolfchteinā un zītas Latgales diwissijas datas, kam bija jaateet pahri Daugawu wehl pebz plkt. 10 deenā. Schinis apstahklos newar buht runa par planweidigu pahnahfchana us Daugawas labo krastu. To pulkvedim Kalniam newajadseja aismirst sawās atmizās . . .

Broschurā naw patēfā gaismā nostahdītis muhfu armijas stahwolli 14. un 15. oktobri, kad bij dota pahewle deenās laikā forset tiltus un ar zīhaam pahreit atpakał us Daugawas kreiso krastu pahri gandrijs wersti plato Daugawu. Otrā pufē tatschu stahweja pilnigi nefatrizinats pretineeks ar bagatigeem kaujas lihdsekkem. Tadehk neweens newar cedrofchinatees atsikt par kaut zīk taktiskam prasibam peemehrotu rihlojumu, kas usleek armijai par pahnahfchana forset tāhdus tiltus deenas laikā.

Wareja tatschu nahkt us domam, la tas ari wehlak israhdijs, la eenaidneeks, opfina-damees sawus spehkus, ar nolubku fagaida muhfu karafpehla atfewiscklo dalu pahrefchana pahri tiltu, lai tad fchis datas otrā pufē isnihzinatu. Ja ar Bermondam nebuhtu bijuschi tāhdī nolubki un ja wifsch buhtu bādijees no muhfu usbrukuma, wifsch weenfahrschi buhtu lizis tiltus isnihzinat.

Tas teikts, la daschām rotam isdemās pahreit tiltus, wehl neleczina pret to, lai pretineeks wifnas tihfch u pahrla ida, lai wehlak isnihzinatu. Notikumi ar pahrgahfchām rotam un wifna leelē saudejumi pilnigi apstiprina fcho usflatu.

Newar broschurā atsīhmeia wehl kahda leela kluhda, kas ja pahralia muhfu armijas wado-nibai 14. un 15. oktobri.

Tornakalnē (demonstr. punkts) no Bolderajās (pahrzefchana un usbrukuma punkts) apmehram 12—13 werstes. Lai pahrfweestu spehkus no wifna punkta us otru, bij wajadsigs ap 3 stundu kabjneeku gahjeeni, bet mebz redsam, la pirmā demonstracija — tiltu forfeschana, noteek diwas deenās a grāk, pirms usbrukuma Bolderajā.

Gatawojot pretusbrukumu Bermondam, 14. oktobri pat naw bijis noteikts plans.

Generala Radsina broschurā pulkwescha
Rāznīna atminās 30. lap. p. gan ir teikis:
„...bij wajadīgs fagatawot muhsu fugichus de-
fanta pahrzelschanai. Ar stipru gribu un ne-
nogurstošbu energiju wirspawehlnieks un wīna
fichtabs isdarija to wīfu nakti no 14. us 15.
oktobri...“

Tatschu pateebā pahrzelschanas apstabhki
bij gluschi nenoskaidroti. Wehl 14. oktobra
wakarā ap plst. 9 pulkwedis Volksteins fa-
nehmīs pa telefonu schabdu rihlojumu: „Pee
pahrzelschanas us eepreelfcheju weetu (Völde-
raju) Sabeedroto flote jums palihsēs. Ap
plst. 11 pee Jums eradicēs majors Keenans,
ar kuru apspreschates. M e h g i n a t l o
n e b u h t darit.“ Ateezibā us operaziju,
zitu rihlojumu pulkwedis Volksteins
naw fanehmīs. Geteikums — m e h g i n a t
kaut l o d a r i t — nenosibmē, ka pahrzelschanā
plans jau buhtu bijis plst. 9 wal. gluschi
skaidrs.

A'stabjot broschuras autoru atminā eeewe-
fuschijs zītas kluhdas turpmālam apskatam,
schai weetā wehl jaatsihmē, ka generalim Ra-

dīnam bij p e e j a m i w i f i d o c u-
m e n t i un b i j u f c h e f c h t a b a
d a r b i n e e k i un l o m a n d e e r i —
l i h d f z i h n i t a j i . N o f c h e e m a w o t e e m
w i n s c h w a r e j a f m e l t w i s p l a f c h a k a s un w i s p a-
r e i s k a s f i n a s f a w a s b r o s c h u r a s p i r m a j a i da-
l a i . N w a j a d s e j a t i l f w a r i g a s w e h s t u r i f l o z
j a u t a j u m o s a p m e e r i n a t e e s a r p u l k w e s c h a R a-
z n i n a a t m i x a m w e e n . P a t s p u l k w e d i s R a-
z n i n s c h a r i w a r e j a a t t u r e e t e e s d o t " I a u n a l a s
S i n a s " t i l g l a i m o j o s c h u a t f a u k s m i p a t s p a-
r a f a w a m a t m i x a m , k u r a s k a u t s c h u g a n u s r a k-
s i t a s a r z i t a r o k u , t o m e h r a u g s c h a a p r a h d i t a s
w e e t a s n e s a e e t a s a r p a t e e s i b u .

Wīku to eewehrojot nebūtu wīs eetei-
jams s c h o b r o s c h u r u t i l p a h r s t e i g t i j a u t u l k o t
f w e s c h a s w a l o d a s u n i s p l a i t a h r s e m e s , k a t o
w e h l a s " L a t v . K a r e i w a " k o r e p o n d e n t s .

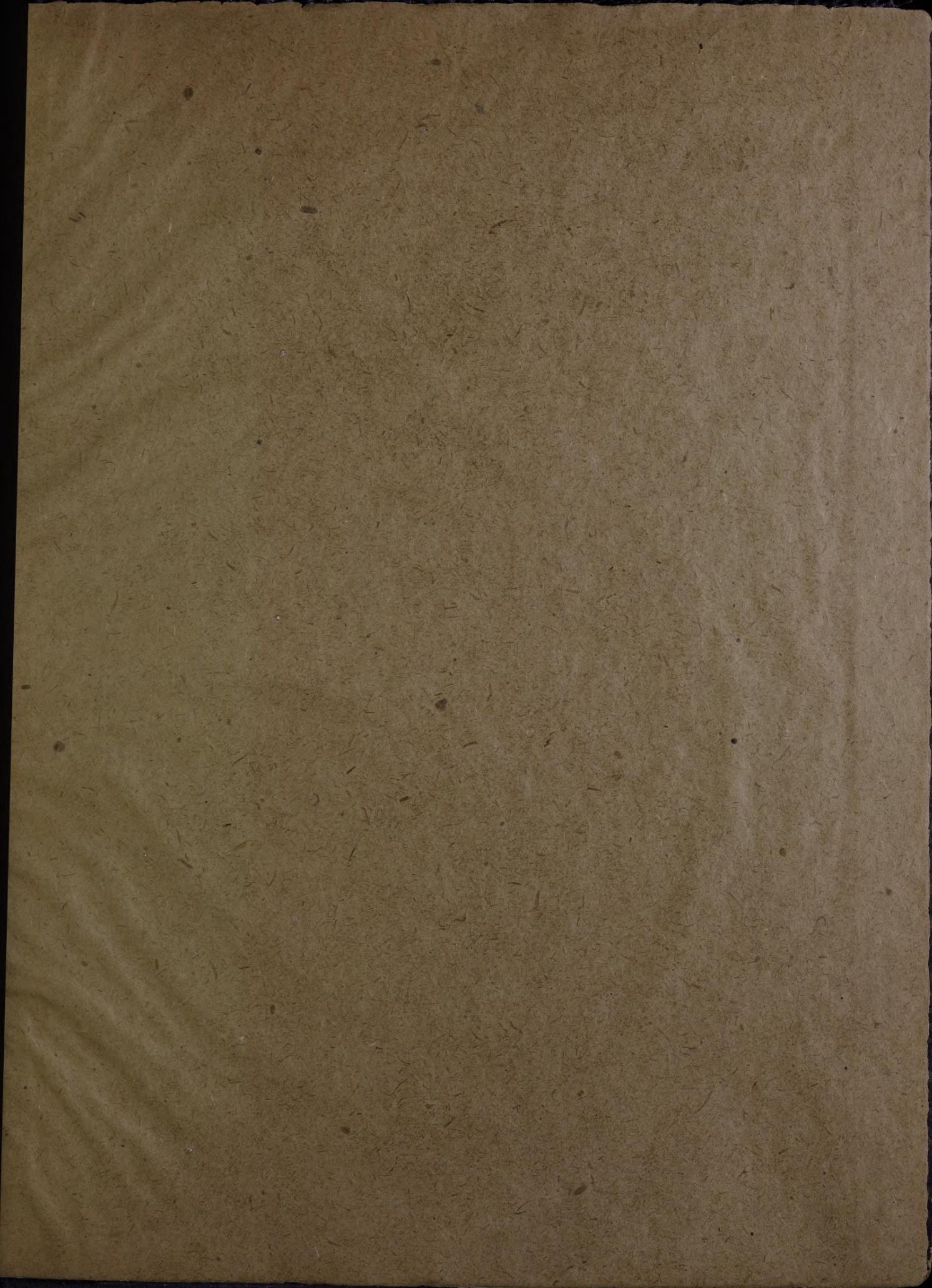
Sakrahām paprekfchū wīfus materialus,
farafstām kopoteem fpehleem absoluti pateefsu
wehsturiflu pahrflatu par Latvijas atbrihwo-
schanas karu un tad lāidīsim ilaja wīfa muhsu
tautā un ari f w e s c h a s w a l s i s .

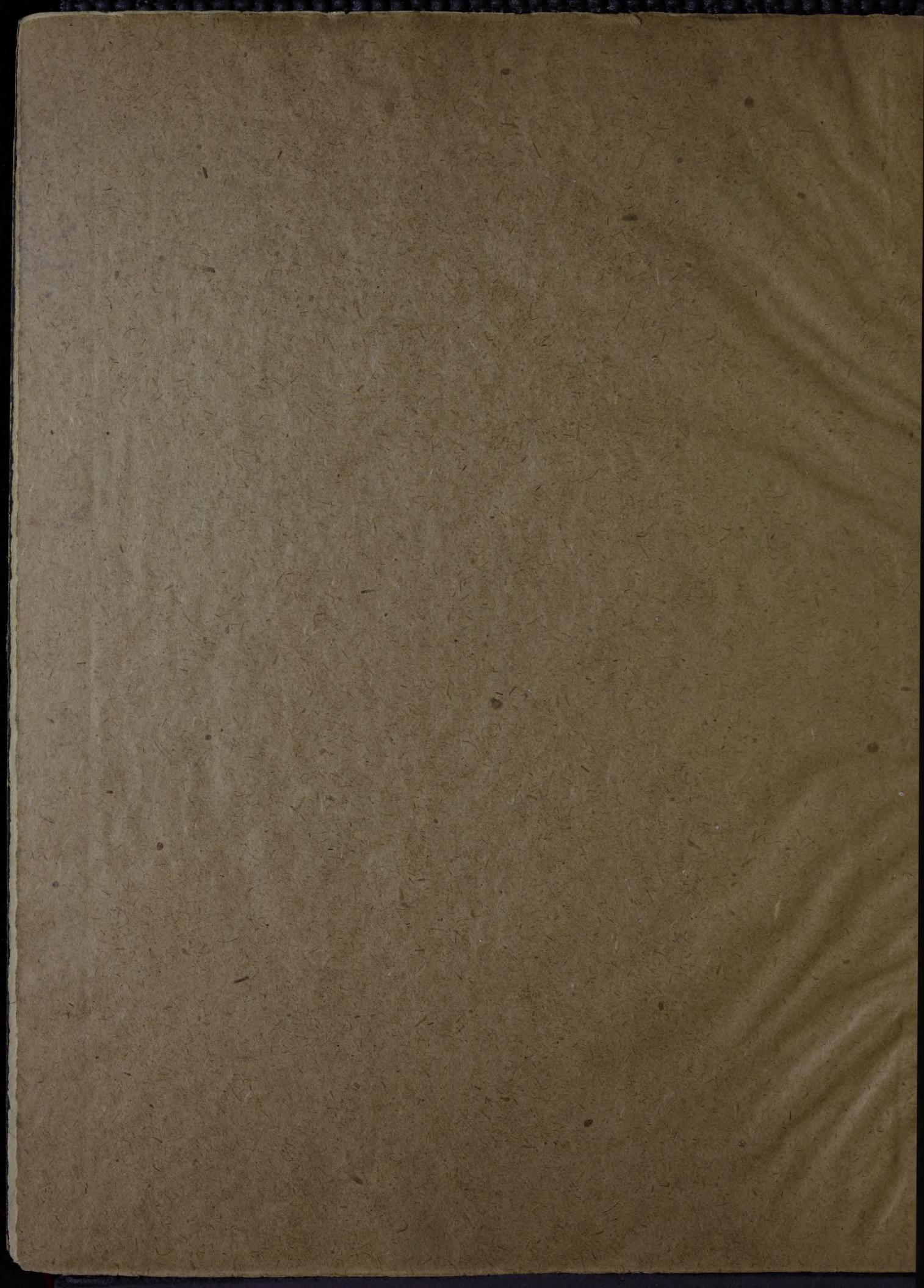
P. L.

Latv. Sem. Sav. Speciume, Riga.

28 XI 21

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309044348